

at holde fast i det formål, som alle har været enige om her i Tinget, nemlig at vi skulle sikre god inkassoskik også i de her tilfælde, hvor man er undtaget for autorisation.

I øvrigt også tak til den konservative ordfører, fru Henriette Kjær. Også det synspunkt, der er gjort gældende om at se på moderselskaber og datterselskaber, er jeg selvfølgelig indstillet på at se nærmere på under udvalgsbehandlingen. Hvis vi her kan finde en løsning, som ikke åbner op for en Pandoras æske, vil vi selvfølgelig gerne se på det.

Så med de ord ser jeg frem til en konstruktiv og hurtig udvalgsbehandling, der gør, at lovforslaget kan vedtages i indeværende samling.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 201: Forslag til lov om ændring af lov om ligsyn, obduktion og transplantation m.v. (Afdødes bestemmelse om organdonation og lægevidenskabelig obduktion).

Af sundhedsministeren (Arne Rolighed).
(Fremsat 28/3 2001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Holger Graversen (S):

Et af vores sundhedsproblemer er absolut mangelen på egnede organer til transplantation. Daglig sidder der personer og familier rundt om i det danske samfund og venter på et nyt og bedre liv i form af en afdøds nyre, hjerte eller andre organer. Men ventetiden er desværre lang på grund af for få donorer.

Regeringen forsøger derfor løbende at skaffe flere egnede donorer. Der er dog heldigvis de seneste år skaffet flere i kraft af oplysninger, kampanjer, udstedelse af donorkort sammen med sygesikringsbevis og meget mere. Men lægevidenskaben har jo også øget mulighederne for at redde mange flere liv gennem transplantationer og herved også øget behovet for flere donorer.

Regeringen forsøger med lovforslaget her at skaffe flere villige donorer. Loven om ligsyn, obduktion og transplantation ændres på følgende områder: Afdødes eget ønske om at være donor skal respekteres, og derfor fjernes de pårørendes mulighed for at modsætte sig dennes beslutning.

Vi laver nu de samme regler for obduktion. Der har desværre, siden den nugældende lov blev vedtaget i 1990, været en stor nedgang i antallet af tilladelse til obduktion. Mange pårørende satte sig imod det, selvfølgelig til skade for både forskning og undervisning af lægestuderende. Men vi må naturligvis respektere, at nogle af etiske eller andre grunde siger nej hertil, i øvrigt ligesom til organdonationer.

Efter forslaget her kan både tilladelsen til organdonation og obduktion af den villige person gøres betinget af de pårørendes tilladelse. I så fald indhentes denne, inden obduktionen foretages.

Det er meget vigtigt, at det bliver nemmere at tilmelde sig begge dele. Derfor gøres der bl.a. forsøg med udsendelse af donorkort sammen med nye sygesikringsbevis, og det gøres nu permanent.

Hvis de nævnte ændringer skal skaffe flere donorer og tilladelser til obduktion, er det ikke nok at give tilladelser til donorregistre eller på donor- og obduktionskort. Det er utrolig vigtigt, at donoren taler med sin familie herom, så også denne i forvejen er afklaret om donorens ønsker.

Er man tilmeldt registret, kan de pårørende informeres herfra. Men giver man tilladelse via donor- eller obduktionskort, bør vedkommende selvfølgelig opfordres til at informere familien herom. Tilladelse til obduktion sker på et særskilt kort og uafhængigt af organdonation.

Om der så nu med disse ændringer bliver flere donorer, er nok svært at spå om, idet der i praksis har vist sig at være næsten ingen eller i hvert fald kun et par stykker af de pårørende, der reelt modsætter sig en donors ønske.

Derfor er der heller ikke tale om strafbestemmelse eller konsekvenser for hverken pårørende eller sygehuspersonalet, som jo hidtil har hånd-

teret dette følsomme område meget menneskeligt og fornuftigt.

Det skal i øvrigt understreges, at Socialdemokratiet også på dette område prioriterer forebyggelse frem for noget andet.

Det er næppe en hemmelighed, at lovændringen er presset igennem af Venstres ordfører, hr. Jørgen Winther. Men det skaber derfor stor forundring for os, at samme hr. Winther i morges udtalte til Radioavisen, at han både opfattede dette her som en personlig sejr og samtidig erkender, at lovændringen i sig selv sikkert ikke skaffer flere donorer. Det får os og mig til at spørge Venstres ordfører, om partiet Venstre laver lovgivningsarbejde på saglig baggrund eller for at promovere de enkelte Venstrefolketingsmedlemmer.

Ud fra de givne omstændigheder anbefaler Socialdemokratiet trods alt forslaget, og vi anbefaler, at det går hurtigt igennem Tinget.

Jørgen Winther (V):

Jeg vil gerne sige klart, at Venstre kan støtte det her forslag. Vi finder det både godt og fornuftigt, at det nu bliver sådan, at den enkelte person får så megen selvbestemmelse og valgfrihed inden for sundhedsvæsenet som overhovedet muligt og også inden for organdonation.

Vi finder det også helt rimeligt, at det er den enkelte person, der suverænt bestemmer, om hans organer må anvendes til transplantation, hvis hjernedøden indtræder. Det skal hverken være hans kone eller hans voksne børn eller andre pårørende, der skal træffe denne vigtige beslutning.

Venstre er også positive over for det forslag, som har sin oprindelse i Etisk Råd, der går på, at selv om man har sagt ja til organdonation, har man også mulighed for at krydse af og sige, at de pårørende alligevel i sidste omgang kan have mulighed for at have en afgørelse.

Derved bliver det jo sådan, at først og fremmest kan den enkelte selv bestemme, men man giver også mulighed for, at de pårørende kan bestemme, hvis det er det, man ønsker. Og det er jo maksimal selvbestemmelse, så det kan vi også støtte.

Så vil jeg godt lige replicere et par få ting til det, som Socialdemokratiets ordfører, hr. Graversen, sagde. Jeg er da enig i, at det er godt, at der ikke er nogen strafbestemmelse. Det har aldrig været intentionen fra Venstres side, at der skulle være strafbestemmelse her, kun at vi havde en fornuftig lovgivning.

Og om det her giver flere organdonorer, vil tiden jo vise, men sagen er i hvert fald, at nu kan man fremover skrive et organdonortestamente, og så kan man vide, at det har en juridisk bindende gyldighed i det øjeblik, man har skrevet det, og det synes jeg er meget godt.

Det gælder først og fremmest om, at vi her laver en fornuftig lovgivning, som er rimelig, og vi synes altså, det er et godt skridt fremad, at den enkelte selv kan bestemme, uden at det er pårørende, der kan gå hen og omgøre det. Det synes jeg er vigtigt, og jeg tror da egentlig også, at det er et helt enigt Folketing, jeg tror i hvert fald, at mindst 90 pct. vil stemme for det her, så det må da være udtryk for, at der er noget fornuft i det, ellers havde Socialdemokratiet vel ikke stemt for?

Henriette Kjær (KF):

I Det Konservative Folkeparti synes vi, at dette lovforslag er godt og afbalanceret. Vi er glade for, at det beslutningsforslag, som vi var medforslagsstillere til, nu er blevet til lov, og den kritik, der har været i medierne om, at det ikke ændrer ved noget, er jeg ikke helt enig i.

Selv om det ikke drejer sig om mange mennesker, er det vigtigt, at grundlaget i lovgivningen er i overensstemmelse med vores ønsker, og jeg tror, at mange mennesker har fundet det underligt, at deres ønske om at være organdonor kan ændres efter deres død, hvis de pårørende ikke bryder sig om det.

Den formulering, man har fundet frem til, om, at pårørende til afdøde ikke kan modsætte sig indgrebet, hvis afdøde skriftligt har truffet bestemmelse herom, medmindre afdøde har bestemt, at beslutningen er givet under forudsætning af de pårørendes accept, synes jeg er fin, og den lægger op til, at familien skal inddrages i den beslutning, man træffer. Så vi er altså meget glade for, at loven nu er indrettet mere logisk.

Selv om det ikke har nogle konsekvenser for sundhedspersonalet, hvis de handler mod afdødes ønske og følger de pårørendes ønske, er jeg da overbevist om, at denne ændring gør en forskel, også når de pårørende får at vide, hvordan loven er. Det kan ikke andet end at indvirke på beslutningen.

Men ud over det synes jeg, det er udmærket, at man nu også får mulighed for at give sit samtykke til obduktion. I Det Konservative Folkeparti synes vi, det er et problem, at der foregår så få obduktioner. Vi mener, det er vigtigt, at man på sygehusene på den måde kan kvalitets-

sikre ved efterfølgende at undersøge, om en patient er blevet rigtigt behandlet. Desuden er det vigtigt i forbindelse med uddannelse af læger, at de har mulighed for at deltage i en obduktion. Derfor er det godt, at man nu kan tilmelde sig et register, hvor man, om jeg så må sige, giver lægevidenskaben mulighed for at kigge én i kortene efter døden.

Jeg har således også en forventning om, at der laves en oplysningskampagne i den forbindelse, samt at det bliver nemt at tilmelde sig dette register.

I Det Konservative Folkeparti er vi også glade over, at ordningen om, at man får information om det at være organdonor samt mulighed for tilmelding med ud i kuverten, når man får et nyt sygesikringsbevis, nu videreføres. Vi synes, det er en oplagt mulighed at medsende det materiale, når man alligevel henvender sig til folk.

Så på trods af Berlingske Tidendes lidt negative omtale af dette forslag, er vi altså vældig tilfredse med det og kan støtte det fuldt ud. Og så ved vi jo erfaringsmæssigt, at bare man debatterer dette spørgsmål, bliver folk bevidste om, at der mangler organer, man får sig en snak i familierne, og en del tilmelder sig. Så helt galt er det ikke gået med dette forslag.

Margrete Auken (SF):

Først skal der siges tak til Det Ethiske Råd og til sundhedsministeren for et forslag, som på lykkelig vis, synes jeg, løser de konflikter, der har været omkring spørgsmålet her, og SF tilslutter sig det uforbeholdent. Lad dét være sagt allerførst, inden jeg lige har et par bemærkninger.

Det er lidt svært at snakke om det her, som om det er et problem, vi nu – og nu snakker jeg ikke om et lovgivningsteknisk problem, men et organdonorproblem – løser her.

Vi kan være nogenlunde stenhamrende sikre på, at behovet vil vokse uanset hvad. Vi kan også være stensikre på, at kampagnerne, presset, hvad ved jeg, på mennesker, for at de i højere grad betragter sig selv som reservedelslagre, vil vokse.

De sidste meldinger har vi fået om, hvordan man sådan lige tager en hornhinde og lige tager sådan lidt, og det kan næsten ikke ses, og man tænker ikke over det. Der er jo ikke så forfærdelig langt til at sige: Jamen skulle vi så ikke også lige tage de andre ting, hud osv., for nu er det der jo.

Selvfølgelig må der ikke handles med det, og vi skal nok komme efter dem, når de begynder

på den slags, men alligevel er tanken: Jamen kæreste venner, hvorfor ikke blive brugt så godt som muligt?

Men man må tænke på, at vi andre steder lovgiver mod ligskænderi. En gang imellem er det altså lidt svært at se, hvad forskellen er på ligskænderi og så det, man er i færd med her. Ligskænderi er faktisk meget strafbart. Og så sidder vi og drøfter det på den her måde. Det er for det første et synspunkt, jeg godt lige mener må komme ind i debatten.

Derudover er det jo ikke lykkeligt, at vi har organer nok. Det er af mange grunde ulykkeligt, fordi det jo meget ofte er på baggrund af ulykker, som burde have været undgået, at disse organer er der.

Så til spørgsmålet om etik. Etik drejer sig ikke om selvbestemmelse. Kun for så vidt at man ikke må lave overgreb på andre, drejer etik sig om selvbestemmelse. Etik drejer sig altid om, hvordan vi behandler andre. Det er ikke uetisk at tilsidesætte sine egne interesser og ønsker. Men det er uetisk at bringe andre mennesker i en situation, hvor de bliver ulykkelige, eller hvor man på anden måde undertrykker dem.

Og når vi står over for døende mennesker eller hjernedøde, eller hvilke ord vi nu bruger, så er de mest udsatte da selvfølgelig de pårørende. Derfor har det været meget flot, ja, respektindgydende at se, hvordan lægestanden og sundhedspersonalet i det hele taget har insisteret på, at de måtte have lov til at optræde ansvarligt i forhold til den virkelig udsatte part i det her, nemlig de pårørende, der er konfronteret med en stor forfærdelighed. Jeg synes, at vi også fremover skal have tillid til, at de vil være i stand til at håndtere det.

Jeg tror ikke, at det her lovforslag gør så meget andet, end at det tilfredsstillende nogle politikere, som derved kan sige: O.k., så har vi lavet det her. Det er også o.k. Det skal man jo ikke se bort fra kan være et ædelt formål.

Men lad os også lige føje til, at jeg tror, at en af måderne, hvorpå det vil være lettere – hvis man nu synes, det skal være lettere, det synes jeg måske også – at få folk til at være organdonorer, er, hvis man gør den situation bedre.

Jeg har efterlyst flere gange, at sundhedsministeren, eller hvem det nu måtte være, prøver, om man kan give en beskrivelse af: Hvor megen tid er der for folk til at beslutte sig? Er der mulighed for at få fat i præsten? Er der mulighed for at få lavet en kort afskedsandagt med de pårørende?

Jeg tror, at sådan en beskrivelse ville hjælpe mange til at sige: Jamen så vil vi godt acceptere det her. For alt det vi har i andre sammenhænge, når vi har med døden og dødssyge at gøre på hospitalerne, alt det, vi ved om betydningen af at få de pårørende tæt med i hele forløbet, bliver jo på en underlig måde tilsidesat, når det drejer sig om organdonorer.

Derfor tror jeg, det kunne hjælpe på meget af den uhyggelighed, som jo ofte er beskrevet. Den kunne imødegås. Ikke ved at man siger, at det ikke er uhyggeligt, men ved at man beskriver, hvad der faktisk under alle omstændigheder skal være tid til, og hvordan vi kan sikre, at mennesker i den her situation ikke bliver bragt i en endnu mere forfærdelig situation, end de allerede er, når de står over for det faktum, at en nær pårørende er ved at dø.

Så jeg vil altså igen spørge den kære sundhedsminister: Kan vi ikke få en melding om, hvordan det her kunne blive acceptabelt, en melding om, hvordan man f.eks. kunne forestille sig, at også den, der var organdonor, kunne transporteres tilbage igen? Skulle man kunne organer, som ikke forudsatte, at man slukkede for respiratoren, altså nyrer osv., så behøvede man jo ikke at slukke for respiratoren, før den døde var tilbage igen hos sine pårørende, så de kunne være der på den måde.

Sådan nogle ting kunne jo inddrages, så man også fra lovgivers side tænkte ansvarligt i forhold til pårørende og ikke i den grad presser vores sundhedspersonale til at være dem, der skal insistere på, at vi skal have en sømmelig omgang også med de pårørende.

Så vil jeg sige til sidst om obduktionerne, at det da godt kan være, vi skal have nogle flere. Jeg husker i hvert fald, hvordan vi sad i Folketingets Retsudvalg og næsten kom til at grine, da hele horden af hårde hvidevaretænkere kom og klagede over, at de ikke ville få lig nok, hvis de skulle til at orientere om, at man lavede obduktioner. Så under alle omstændigheder skal der orienteres.

Svend Aage Fauherholdt (DF):

Da vores ordfører på området, fru Birthe Skaarup, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Et flertal i Folketinget besluttede i januar sidste år, at regeringen skulle fremsætte et lovforslag, således at pårørende ikke kunne modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organ-donation.

Det er vigtigt for Dansk Folkeparti, at det enkelte menneskes ønske bliver respekteret. Som den eksisterende lovgivning er udformet, har afdødes pårørende det afgørende ord, selv om afdøde har givet løfte om, at hans eller hendes organer må doneres ved dødsfald.

Vi ved naturligvis, hvor utrolig svært det må være at stå i en situation som pårørende, hvor man skal tage stilling til donation af en afdøds organer. Der spiller selvfølgelig altid alvorlige, etiske overvejelser ind, men vi hilser det fremsatte lovforslag velkommen.

Et andet element i lovforslaget er, at man kan melde sig til et obduktionsregister og gøre det umuligt for pårørende at omstøde en afdøds skriftlige beslutning om at blive obduceret. Alt-så gives der den enkelte borger mulighed for at give udtryk for sin holdning til ønsket om obduktion. Man hjælper med dette lægerne til at finde de reelle dødsårsager, men også til at finde og levere en nødvendig viden til brug for den samlede lægevidenskab.

I forslaget foreslås det samtidig, at de ca. 200.000, som allerede har tilmeldt sig donorregistret, og dem, som har udfyldt donorkort og har tilmeldt sig den nuværende ordning, skal henføres under den eksisterende ordning, hvor pårørende skal have mulighed for at modsætte sig donation. Det kan Dansk Folkeparti tilslutte sig.

Til sidst hilser vi velkommen, at det forsøg, som er i gang med udsendelse af donorkort i tilknytning til nye sygesikringsbeviser, der udstedes til personer ved flytninger, eller når personer fylder 18 år, permanentgøres.

Forsøget har vist en positiv og flot effekt på tilmelding af nye donorer. Det har i mange år været et problem, at så få i befolkningen vil donere organer, men det synes, som om man har fundet den rigtige metode til donortilmelding. Så det er en god vej at fortsætte.

Mange sygdomsramte lever deres liv i dialysemaskiner eller går i stadig bekymring for, at det skal blive for sent, inden det rigtige organ kan blive stillet til rådighed.

Dansk Folkeparti vil meget gerne tilslutte sig forslaget.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Lovforslaget er jo en kvittering fra regeringens side for vedtagelsen af B 47, og jeg synes, det er utrolig interessant at se, hvad det er, der sker, når vi foretager afstemninger efter egen overbevisning, for mig bekendt er det ikke gået godt nogen af gangene. Det siger jeg, selv om det er

en relativt tom sag, for ting bliver jo skrevet ned herinde.

Jeg tror, det er vigtigt og meget væsentligt at tage det op på formandsplan og i Udvalget for Forretningsordenen og se på, hvordan vi gør det her. For det viser sig jo, at folk mange gange ikke aner, hvad de har stemt om.

Jeg synes, det er alvorligt. Særlig når man siger, at sager af etisk karakter skal være efter egen overbevisning, som der står i grundloven, så synes jeg, der ligger en ekstra forpligtelse for den enkelte. Men galt gik det, og det var jo også årsagen til, at B 47 blev vedtaget. Det var, fordi det gik galt. Jeg har fået en udskrift, så jeg kan se, hvem det gik galt for, men jeg kan jo ikke vide, hvad der lå dem på sinde på det tidspunkt, de stemte.

Men jeg vil sige, at det, der sker nu, er, at man juridisk respekterer et donortestamente, og ervedover får man oprettet et for obduktion, på samme måde som man får et donorkort.

Det bliver ret kompliceret efterhånden. Der er mange steder, man kan krydse af. Derfor gik en af de mere praktiske diskussioner på, hvor stort og hvor meget det, man sendte hjem til folk, måtte veje, for hvis det vejede for meget, blev det for tungt for statskassen. Men det skulle gerne hjælpe donorerne. Det bliver ret omfangsrigt, men der må også følge noget oplysningsmateriale med, det synes jeg er væsentligt, for folk aner ikke, hvad der foregår rent praktisk, og det er det, der afholder mange fra at gå ind i det.

De er usikre på forløbet, særlig omkring hjerne-død og tilladelse til obduktion, hvor den, man holder af, jo ligger i sengen og er så rimelig varm og levende at se på, og så pludselig bliver det menneske, man holder af, kørt væk, og så ser man vedkommende, når han er død. Det kan være meget hårdt. Derfor vil jeg sige til fru Margrete Auken: Ja, man skulle gøre det samme som på hospice. Det ville være utrolig flot, hvis man lavede sådan en service for de pårørende. Det ville være nemmere i hvert fald.

Jeg vil sige, at CD's gruppe stadig væk er delt på det her spørgsmål. Det var vi også sidste gang, og jo mere jeg lærer om det her, jo mere skeptisk bliver jeg selv. Sådan er det jo mange gange: Når man sætter sig ind i noget, får man flere vinkler på det.

Men jeg vil sige om obduktion, som jeg har stillet et spørgsmål til ministeren om, at der var jeg jo slet ikke opmærksom på, at man kunne transplantere hornhinder, at man kunne bruge

næseskillevægge og andre ting, og så er jeg også meget nervøs for kommercialiseringen og salget.

En hornhinde koster 4.000 danske kroner, men 1.000 dollar, og derfor er det ikke et spørgsmål om, hvordan man ser ud, når den er fjernet, men et spørgsmål om at kommercialisere dele af det enkelte menneske, som har givet en gave til forskningen. Det kan godt være, at vi bliver nødt til at se på loven omkring de ting, så vi ganske enkelt er sikre på, at man ikke sælger, for det er der jo ikke nogen, der kan være interesseret i.

Jeg har ikke nogen forventning om, at det her skaffer flere donorer, for samtidig med at ventelisten stiger, stiger vores dygtighed også på skadestedet, og de to ting går jo sammen, så på et eller andet tidspunkt kommer vi også til at lave love om salg af organer. Det bliver utrolig vigtigt.

Men gruppen er altså delt, og det vil give sig udtryk i den afstemning, vi foretager.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres sundhedspolitiske ordfører ikke kan være til stede i dag, skal jeg fremføre følgende:

Lovforslaget her fremsættes som en opfølgning af Folketingets vedtagelse af B 47 i folketingsåret 1999-2000 om at fjerne pårørendes adgang til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organdonation.

Med lovforslaget ændres to punkter. Dels gives der mulighed for at give skriftligt samtykke til lægevidenskabelig obduktion under forudsætning af, at de pårørendes accept opnås, dels fjernes de pårørendes adgang til at modsætte sig organdonation, når afdøde skriftligt har ytret ønske herom, bortset fra de tilfælde, hvor afdødes beslutning er givet under forudsætning af de pårørendes accept. Med disse ændringer bliver bestemmelserne vedrørende lægevidenskabelig obduktion og organdonation ens.

Ved at gøre det muligt, at man ved skriftlig tilkendegivelse kan angive, hvorvidt man vil have, at ens pårørende skal have mulighed for at modsætte sig organdonation, lader man det være op til den enkelte, om ens pårørende skal have det sidste ord. Netop denne bestemmelse har også Det Etske Råd foreslået, og vi er i Det Radikale Venstre tilfredse med, at denne ændring kommer. Vi håber, at den vil medføre, at flere vil tage stilling til organdonation.

Som det også blev sagt fra radikal side i debatten om B 47 i sidste samling, mener vi, at det

er af stor betydning, at diskussionerne om organdonation tages ude i hjemmene sammen med ens nærmeste, så man kender hinandens holdning, hvis situationen skulle opstå. Samtidig mener vi, at det er vigtigt, at det gøres nemmere at tage stilling til organdonation.

Vi er i Det Radikale Venstre derfor glade for, at regeringen vil arbejde for en permanentgørelse af det igangværende forsøg med udsendelse af donorkort sammen med sygesikringsbeviset.

Det Radikale Venstre støtter forslaget.

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten stemte ikke for det beslutningsforslag, der ligger bag dette lovforslag, men vi synes alligevel, at det, der nu ligger efter det arbejde, der er foretaget, hvor man understreger respekten for det enkelte menneskes egen beslutning og samtidig ikke lægger op til unødigt konfrontation lige i forbindelse med dødsfaldet, er meget afbalanceret. Derfor er vi indstillet på at støtte lovforslaget.

Det eneste store problem, der er med forslaget, er vel i virkeligheden, at det endnu en gang understreger filosofien om, at mennesket er reservedelslager for andre, og dermed kører det også videre i den retning, der hedder, at det vigtigste i sundhedsvæsenet er at reparere på folk, der er syge.

Selvfølger skal vi hjælpe folk, der er syge, men der er en forkert vægtning i hele vores sundhedsinstans på reparationsdelen og stadig væk alt for lidt på det, vi kan kalde forebyggende, det med at undgå, at folk bliver så syge, at de skal have en reservedel sat ind. Det er sådan set nok det største problem, jeg kan se der er i forslaget. Vi er positive.

Tove Videbæk (KRF):

Dette lovforslag er jo en konsekvens af de tidligere beslutningsforslag nr. B 114 fra maj 1999, nr. B 47 fra januar 2000 og nr. B 29 fra november 2000, og disse beslutningsforslag har Kristeligt Folkepartis støtte, idet vi er enige i, at det bør være det enkelte menneskes suverænt selvstændige beslutning, om vedkommende vil donere sine organer eller ej.

Hvis et myndigt menneske, der er ved sine fulde fem, har besluttet sig for efter moden overvejelse at skrive under på at ville donere sine organer, ja, så skal dette menneskes underskrift regnes for lige så bindende som en underskrift på et testamente. Vedkommende har jo på en måde skrevet et organtestamente, og et testa-

mente kan man ikke sådan uden videre omstøde.

Men samtidig med at et menneske melder sig som organdonor, bør dette menneske naturligvis orientere sine pårørende om denne beslutning, så de pårørende er forberedt, når sagen en dag bliver aktuel. Og her må jeg tilføje, at der burde findes en grundig information, som de pårørende kan se igennem, om, hvad organdonation eller obduktion nærmere indebærer.

Organtestamentet fritager på en måde de nære pårørende for den traumatiske situation, det må være, ved et dødsleje at skulle tage stilling til, om et døende familiemedlem, en far, en bedstemor, en søn eller datter skal være organdonor. Denne situation vil vi gerne skåne familien for. Et dødsleje er i forvejen en situation, hvor alle er dybt følelsesmæssigt påvirket, og derfor er det her også en etisk balanceret lov.

Man kunne desværre forestille sig situationer, hvor de nære pårørende ved et dødsleje kunne være uenige i, om den døendes organer skulle bruges til transplantation eller ej, men med dette organtestamente vil de blive fritaget for denne beslutning. De er bekendt med den døende pårørendes beslutning, de respekterer den, og så er den potte ude.

I dette forslag er dog indbygget en hensynsfuld kattelem eller en sikkerhedsventil, som siger, at hvis afdøde har indføjet en forudsætning eller en betingelse for at være organdonor, skal denne naturligvis respekteres. Hvis afdøde har besluttet og skrevet under på, at hans eller hendes familie skal spørges i sidste ende, ja, så må man også respektere dette.

Jeg noterer så også her med tilfredshed, at Dansk Center for Menneskerettigheder skriver i sit høringssvar, at centret finder, at forslaget styrker den enkeltes mulighed for at tage stilling, samt at det er en forbedring, at det gøres muligt med betinget samtykke.

Den Almindelige Danske Lægeforening siger, at lægeforeningen finder forslaget godt i tråd med den stadige styrkelse af selvbestemmelsesretten. Og det er jo så langt, så godt.

Men høringssvaret fra Børnerådet er jeg mildt talt meget forundret over. Børnerådet anbefaler faktisk og helt seriøst, at unge mellem og 15 og 18 år får mulighed for skriftligt at bestemme, at væv og andet biologisk materiale kan udtages og obduktion foretages uden forældrenes samtykke. Det havde jeg godt nok ikke ventet fra et børneråd. Denne udtalelse tager Kristeligt Folkeparti skarpt afstand fra. Fri os fra en situa-

tion, hvor børn på 15 år skal tage stilling til, om de vil være organdonorer, når de engang i en forhåbentlig meget fjern fremtid skal dø. Det er virkelig usmageligt og uetisk. Nej tak til det.

For nogle drejer det her spørgsmål om organ donation sine egne og alene om at få flest mulige organer doneret til transplantation. Men for Kristeligt Folkeparti er det ikke hovedsagen. Hovedsagen for os er, at et voksent menneskes beslutning respekteres, og at de pårørende skånes. Man respekterer dermed begge parter.

Ligeså er det også en hovedsag for Kristeligt Folkeparti, at man overhovedet ikke skal udtage organer af mennesker, som ikke ved fuld bevidsthed og skriftligt selv har givet til kende, at de ønsker at være organdonorer. Og Kristeligt Folkeparti vil egentlig opfordre til, at det på en eller anden måde skrives ind enten i loven eller bemærkningerne; ellers kunne vi måske finde på at arbejde med et ændringsforslag i den retning.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg vil gerne sige tak for den meget brede tilslutning til det her lovforslag, som i sit indhold er etisk.

Jeg synes, det er godt, at vi nu har fået et forslag frem, hvor vi respekterer donorens endelige beslutning om at være donor, og at der samtidig gives mulighed for, at donoren også kan lade de pårørende få det sidste ord.

Vi får mulighed for nu også at få justeret reglerne på hele obduktionsområdet, så de kommer til at køre parallelt med transplantationsreglerne. Det synes jeg også er godt.

Jeg vil gerne komme med en enkelt kommentar til fru Margrete Auken og fru Yvonne Herløv Andersen omkring nogle af de synspunkter, der er fremme om det at sikre, at vi får organer frem. Og der tror jeg, det er af ret stor betydning, at vi sikrer, at der er rum og der er plads til, at vi får en god dialog imellem personalet og de pårørende i dette meget vanskelige forløb og i denne meget vanskelige fase, hvor man skal ind og snakke med de pårørende om eventuelt at få en mulighed for at få organet, også med den respekt, der ligger med hensyn til det tilsagn, der er givet til registret.

Jeg tror, at centrene kan blive meget bedre til sammen med de sygehuse, de afdelinger, hvor de døde kommer fra, de intensive afdelinger, de neurokirurgiske afdelinger, at informere om de her ting, meget bedre til også at skabe plads og

rum til, at der også er tid til at sige rigtigt farvel i den meget vanskelige situation.

Jeg hører til den gruppe, der ikke mener, at det her i sig selv får en masse nye organer frem til støtte og til hjælp for de mennesker, der har brug for dem, men jeg tror, vi får afklaret nogle væsentlige elementer. Og jeg synes, det er dejligt, at vi har et bredt Folketing, der på det her etiske område er enigt.

Jeg tror, vi kan blive bedre og bedre til også at informere befolkningen, informere i forbindelse med at få folk til at gå aktivt ind og tage stilling til i familierne, om man vil være donor eller ej.

Hvad angår det praktiske, har vi jo givet tilsagn om, at vi også mere praktisk vil gå ud i forbindelse med, at man ude i amterne laver fornyelse af sygesikringskortene, giver et bedre informationsmateriale, et brev med ud, der gør det lettere at tilmelde sig registret.

Vi har set af de forsøg, der er kørende, at de har været med til at få flere til at tage stilling, få flere til at melde sig i registrene, og vi skal fortsætte ad denne vej.

Jeg vil ønske forslaget en god og velvillig behandling i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af Folketinget Flemming Kofod-Svendensen har meddelt mig, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, fra og med den 23. april 2001 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 19. april 2001, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 19.10